

ISTOTA CZYTANIA

SEBASTIAN TABOŁ

Istota czytania

Sebastian Taboń

Istota czytania

Oficyna Wydawnicza „Impuls”
Kraków 2005

© Copyright by Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków 2005

Recenzent:
Dr Maria Węglińska

Redakcja wydawnicza:
Agnieszka Hebda

Projekt okładki:
Ewa Tatiana Beniak

ISBN 83-7308-392-8

Oficyna Wydawnicza „Impuls”
30-619 Kraków, ul. Turniejowa 59/5
tel. (012) 422-41-80, fax (012) 422-59-47
www.impulsoficyna.com.pl
e-mail: impuls@impulsoficyna.com.pl
Wydanie I, Kraków 2005

„Dzieła swego nie ozdabiałem okazałymi słowy, nie ubierałem go w zwroty nadęte lub pyszne albo w jakiegokolwiek inne czary i powaby zewnętrzne, którymi tylu innych zwykło dzieła swe upiększać, albowiem chciałem, aby rzecz sama się chwaliła, aby jedynie prawda treści i powaga przedmiotu ją zalecała. Nie chcę jednak, by jako zarozumiałość poczytane było, że ktoś z niskiego i pospolitego stanu ośmiela się sądzić i wyrokować o rządach książąt”.

Niccolo Machiavelli, *Książę*

Niniejszą pracę poświęcam
mojej Kochanej Żonie,
mojemu Słońcu

Sebastian Taboń

Spis treści

Wstęp	11
-------------	----

Część I

Istota procesu czytania

Znaczenie słowa „czytanie”	15
Polskie elementarze do nauki czytania w latach 1550–1994	23
Fizyczna, fizjologiczna i psychologiczna istota nauki czytania	37
Analizator wzrokowy	37
Analizator słuchowy	40
Aparat rezonacyjno-artykulacyjny	41
Zjawiska psychofizyczne	42
Gotowość do nauki czytania	57
Determinanty efektywnego czytania	69
Higiena czytania	75
Ławka szkolna	75
Druk i papier	78
Oświetlenie	80
Rola umiejętności czytania	83

Część II

Metody nauki czytania

Metody syntetyczne	93
Metoda alfabetyczna	93
Metoda fonetyczna	95
Syntetyczna odmiana metody fonetycznej	96
Analityczna odmiana metody fonetycznej	97
Metoda sylabowa	98
Metody analityczne	101
Metoda wyrazowa	102

Metoda zdaniowa	103
Metoda globalna	103
Metody analityczno-syntetyczne	105
Metoda analityczno-syntetyczno-zgłoskowa	105
Metoda analityczno-syntetyczno-wyrazowa	106
Metoda analityczno-syntetyczno-wyrazowa o charakterze wizualnym	107
Metoda analityczno-syntetyczno-wyrazowa o charakterze funkcjonalnym	107
Metoda analityczno-syntetyczno-wyrazowa o charakterze fonetycznym	108
Metoda analityczno-syntetyczno-zdaniowa	108

Część III

Eksperymentalne metody nauki czytania

Metoda G. Domana	113
Metoda I. Majchrzak	117
Metoda barwno-dźwiękowa H. Metery	121
Metoda fonetyczno-literowo-barwna B. Rocławskiego	125
Metoda Dobrego Startu M. Bogdanowicz	129

Część IV

Cechy dobrego czytania

Czytanie płynne	135
Czytanie poprawne	137
Czytanie biegle	141
Czytanie wyraziste	143

Część V

Rodzaje czytania

Czytanie głośne	147
Czytanie ciche	153
Czytanie informacyjne	157
Czytanie ze zrozumieniem	159
Czytanie krytyczne	179

Część VI
Trudności w czytaniu

Percepcja słuchowa	195
Percepcja wzrokowa	197
Lateralizacja	201
Mowa	203
Zakończenie	207
Bibliografia	213

Wstęp

Drogi Czytelniku,

zanim zapoznasz się z książką, którą masz przed sobą, musisz wiedzieć jedno: jest to moja pierwsza tak obszerna praca naukowa. Poświęciłem jej bardzo dużo czasu, zapoznałem się z literaturą poświęconą procesowi czytania. Pokochałem tę książkę, choć wiem, że nie jest idealna. Wiele nocy spędziłem nad nią, jak matka nad małym dzieckiem, aż w końcu dopiąłem swego – skończyłem. Zastanawiasz się pewnie, co w niej możesz znaleźć.

Bardzo często wspominam, że czytanie to jedna z najważniejszych czynności, które człowiek w czasie swego krótkiego życia musi opanować. Poza tym trudno sobie wyobrazić życie bez tej umiejętności w czasach, w których jesteśmy zalewani ogromem najnowszych informacji z różnych dziedzin wiedzy. Należy zauważyć ogromną zasługę szkoły i nauczycieli, którzy dokładali starań, abyśmy nauczyli się czytać. Niestety nie podkreślałem zasadniczej roli domu pod względem opanowania umiejętności czytania, zwróciłem natomiast uwagę na panującą obecnie tendencję, aby czytać uczyły się już dzieci w przedszkolu, nawet trzylatki, dlatego opisuję metody, którymi można nauczyć czytać małe dziecko, nie wdając się w przesłanki psychologiczne. W wielu miejscach wspominam także, że czytanie jest procesem niezwykle złożonym. Myślę, że bardzo dokładnie opisałem zjawiska fizyczne, fizjologiczne i psychologiczne zachodzące podczas czytania. Postarałem się także przybliżyć zasady higieny czytania. Pewnie każdy z nas słyszał od swego nauczyciela, aby „nie czytać opowiadania nosem”. Myślę, że zastanowisz się, drogi Czytelniku, czy czytasz w odpowiedniej pozycji, pod jakim kątem należy trzymać książkę, jakie powinno być światło oraz jak długo można wykonywać czynność czytania.

Pochłaniając kolejne strony niniejszej książki, dowiesz się, jakie rodzaje czytania można wyróżnić. Opisałem następujące: głośne, ciche, informacyjne, ze zrozumieniem, krytyczne. Postarałem się także, abyś mógł się